

Srijeda, 16. siječnja 2019.

P8_TA(2019)0016

Sporazum između EU-a i Maroka o izmjeni protokolâ 1. i 4. uz Euro-mediteranski sporazum (Rezolucija)

Nezakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 16. siječnja 2019. o Nacrtu odluke Vijeća o sklapanju Sporazuma u obliku razmjene pisama između Europske unije i Kraljevine Maroka o izmjeni protokolâ 1. i 4. uz Euro-mediteranski sporazum o pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, te Kraljevine Maroka, s druge strane (10593/2018 – C8-0463/2018 – 2018/0256M(NLE))

(2020/C 411/37)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Nacrt odluke Vijeća (10593/2018),
- uzimajući u obzir zahtjev Vijeća za davanje suglasnosti u skladu s člankom 207. stavkom 4. i člankom 218. stavkom 6. drugim podstavkom točkom (a) podtočkom i. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (C8-0463/2018),
- uzimajući u obzir Euro-mediteranski sporazum o pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Kraljevine Maroka, s druge strane,
- uzimajući u obzir sporazum između EU-a i Maroka o uzajamnim mjerama liberalizacije u vezi s poljoprivrednim i ribarstvenim proizvodima, poznat i kao Sporazum o liberalizaciji, koji je stupio na snagu 1. rujna 2013.,
- uzimajući u obzir presudu Suda Europske unije u predmetu T-512/12 od 10. prosinca 2015.,
- uzimajući u obzir presudu Suda Europske unije u predmetu C-104/16 P od 21. prosinca 2016.,
- uzimajući u obzir radni dokument službi Komisije SWD(2018)0346 od 11. lipnja 2018., koji je priložen Prijedlogu odluke Vijeća,
- uzimajući u obzir Bečku konvenciju o pravu međunarodnih ugovora od 23. svibnja 1969. i njezine članke 34. i 36.,
- uzimajući u obzir izvješće glavnog tajnika Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda o stanju u zapadnoj Sahari (S/2018/277),
- uzimajući u obzir rezoluciju Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 2414 (2018) o stanju u zapadnoj Sahari (S/RES/2414 (2018)),
- uzimajući u obzir Povelju Ujedinjenih naroda, a posebno njezin članak 73. u glavi XI. o nesamoupravnim područjima,
- uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji (UEU), a posebno njegov članak 21. u poglavlju 1., glava V.,
- uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 218. stavak 6. točku (a),
- uzimajući u obzir svoju zakonodavnu rezoluciju od 16. siječnja 2019. ⁽¹⁾ o nacrtu odluke Vijeća,
- uzimajući u obzir članak 99. stavak 2. Poslovnika,
- uzimajući u obzir izvješće Odbora za međunarodnu trgovinu te mišljenja Odbora za vanjske poslove i Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj te stajalište u obliku amandmana Odbora za ribarstvo (A8-0478/2018),

⁽¹⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0017.

Srijeda, 16. siječnja 2019.

- A. budući da Europska unija i Kraljevina Maroko imaju koristi od povijesnih odnosa i održavaju blisku suradnju razvijenu u okviru širokog partnerstva kojim su obuhvaćeni politički, gospodarski i socijalni aspekti te koje je ojačano naprednim statusom i voljom objiju strana da ga dodatno razvijaju;
- B. budući da je Sporazum o liberalizaciji između EU-a i Maroka stupio na snagu 1. rujna 2013.; budući da Front Polisario 19. studenog 2012. Sporazum uputio Suda EU-a zbog kršenja međunarodnog prava zbog njegove primjene na području zapadne Sahare;
- C. budući da je 10. prosinca 2015. prva instanca Suda stavila izvan snage odluku Vijeća o sklapanju Sporazuma o liberalizaciji; budući da je 19. veljače 2016. Vijeće jednoglasno podnijelo žalbu na tu presudu;
- D. budući da je Opći sud Suda EU-a u svojoj presudi od 21. prosinca 2016. utvrdio da Sporazum o liberalizaciji ne sadrži pravnu osnovu na temelju koje bi se u njega mogla uključiti zapadna Sahara te se stoga on ne može primjenjivati na tom području;
- E. budući da se u stavku 106. presude navodi da se narod zapadne Sahare mora smatrati „trećom stranom” sporazuma, u smislu načela relativnog učinka ugovora, te je za provedbu sporazuma na njihovu području potrebna njihova suglasnost; budući da se stoga primjena tog sporazuma nije mogla proširiti na područje zapadne Sahare zbog nedostatka dodatnog dogovora;
- F. budući da operatori i dalje mogu izvoziti u Europsku uniju iz zapadne Sahare, ali se od 21. prosinca 2016. carinske povlastice ne primjenjuju na proizvode podrijetlom s tog područja;
- G. budući da nema dovoljno dostupnih informacija s pomoću kojih bi carinska tijela EU-a mogla odrediti jesu li proizvodi izvezeni iz Maroka podrijetlom iz zapadne Sahare, čime se onemogućuje usklađivanje s presudom Suda EU-a;
- H. budući da je nakon presude Suda EU-a, Vijeće dalo Komisiji mandat za izmjenu protokola 1. i 4. uz Euro-mediteranski sporazum o pridruživanju kako bi se omogućilo uključivanje zapadnosaharskih proizvoda; budući da je, u pravilu, za njihovo uključivanje potrebna neka vrsta sljedivosti kako bi se utvrdili takvi proizvodi;
- I. budući da je ključno zajamčiti usklađenost sporazuma s presudom Suda Europske unije od 21. prosinca 2016. u predmetu C-104/16P;
- J. budući da su se Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD) savjetovale u Bruxellesu i Rabatu s izabranim službenicima i nekoliko predstavnika i udruga civilnog društva iz nesamoupravnog područja zapadne Sahare;
- K. budući da je Parlament smatrao potrebnim na licu mjesta ocijeniti navedenu situaciju te steći razumijevanje različitih stavova građana; budući da je podsjetio na zaključke misije za prikupljanje informacija svojeg odbora za međunarodnu trgovinu (INTA) provedene na tom području 2. i 3. rujna 2018.;
- L. budući da se izmjena Sporazuma o liberalizaciji događa u širem političkom i geopolitičkom kontekstu;
- M. budući da nakon završetka španjolske kolonizacije zapadne Sahare sukob na tom području traje dulje od četrdeset godina;
- N. budući da Ujedinjeni narodi smatraju zapadnu Saharu područjem koje nije dekolonizirano;
- O. budući da je Rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 2440 (2018) mandat MINURSO-u produljen za dodatno razdoblje od šest mjeseci;
- P. budući da EU i njegove države članice ne priznaju suverenitet Maroka nad područjem zapadne Sahare; budući da su Ujedinjeni narodi i Afrička unija prepoznali Front Polisario kao predstavnike građana zapadne Sahare;

Srijeda, 16. siječnja 2019.

Q. budući da je zapadna Sahara na listi nesamoupravnih područja Ujedinjenih naroda u smislu članka 73. svoje Povelje;

1. podsjeća da je Maroko povlašteni partner u južnom susjedstvu EU-a s kojim je EU uspostavio snažno, strateško i dugotrajno partnerstvo kojim su obuhvaćeni politički, gospodarski i društveni aspekti, ali i sigurnost i migracije; ističe da je Maroku dodijeljen napredni status u okviru europske politike susjedstva;

2. ističe da je važno da se ovim sporazumom pruže jamstva u pogledu poštovanja međunarodnog prava, uključujući ljudska prava, te da se njime poštuje relevantna presuda Suda Europske unije;

3. podsjeća na obvezu iz članka 21. UEU-a da EU i njegove države članice poštuju načela Povelje ujedinjenih naroda i međunarodnoga prava; u tom pogledu ističe da članak 1. stavak 2. Povelje UN-a sadržava poštovanje načela samoodređenja naroda;

4. podsjeća da se u skladu s člankom 21. UEU-a djelovanje Unije na međunarodnoj sceni vodi načelima demokracije, vladavine prava, univerzalnosti i nedjeljivosti ljudskih prava i temeljnih sloboda te poštovanjem načela Povelje Ujedinjenih naroda i međunarodnog prava;

5. ističe da se ovim sporazumom ni na koji način ne priznaje marokanski suverenitet u zapadnoj Sahari, koja je trenutačno na popisu nesamoupravnih područja Ujedinjenih naroda i čijim velikim dijelovima upravlja Kraljevina Maroko, te ustraje u tome da EU i dalje podupire nastojanja UN-a da osigura pravedno, trajno i uzajamno prihvatljivo političko rješenje sukoba u zapadnoj Sahari kojim će se osigurati samoodređenje naroda zapadne Sahare u skladu s međunarodnim pravom, Poveljom Ujedinjenih naroda i odgovarajućim rezolucijama UN-a; stoga ponovno ističe svoju punu podršku osobnom izaslaniku glavnog tajnika UN-a za zapadnu Saharu g. Horstu Köhleru u njegovim nastojanjima da pomogne u ponovnom okupljanju uključenih strana oko pregovaračkog stola UN-a radi postizanja dogovora; poziva strane da nastave s tim pregovorima bez preduvjeta i u dobroj vjeri; naglašava da ratifikacija izmijenjenog Sporazuma o liberalizaciji između EU-a i Maroka nipošto ne smije dovesti u pitanje ishod mirovnog procesa u zapadnoj Sahari;

6. nada se da će sastanak između strana uključenih u sukob, koji je na inicijativu UN-a i uz sudjelovanje Alžira i Mauritanije početkom prosinca održan u Ženevi, potaknuti mirovni proces;

7. prepoznaje dva uvjeta utvrđena u presudi Suda EU-a to su izričito navođenje zapadne Sahare u tekstu Sporazuma i stjecanje suglasnosti naroda, kao i treći kriterij koji je dodalo Vijeće, a to je jamčenje koristi za lokalno stanovništvo;

8. naglašava da su, kako je navedeno u izvješću Komisije, tim uključivim savjetovanjima poduzeti svi razumni i mogući koraci za ispitivanje suglasnosti predmetnog stanovništva;

9. ističe da su tijekom cijelog procesa savjetovanja Komisija i ESVD održavali redovite kontakte s timom osobnog izaslanika glavnoga tajnika UN-a za zapadnu Saharu;

10. prima na znanje opravdane interese ljudi na tom području i smatra da je potrebno poštovati i prihvatiti kraj sukoba koji je u tijeku radi gospodarskog razvoja područja; istodobno je uvjeren da Sahraviji imaju pravo na razvoj u očekivanju političkog rješenja;

11. napominje, u razgovorima s različitim lokalnim subjektima i predstavnicima civilnog društva, da neke strane izražavaju svoju podršku sporazumu, braneći svoje pravo na gospodarski razvoj, dok drugi smatraju da bi rješavanje političkih sukoba trebalo prethoditi trgovinskim povlasticama; napominje da su tijekom uključivih savjetovanja, koja su predvodili Komisija i ESVD s nizom organizacija zapadne Sahare i drugih organizacija i tijela, strane koje sudjeluju u tom postupku dale većinsku podršku socioekonomskoj koristi koja bi bila rezultat predloženih carinskih povlastica;

12. podsjeća da Sud EU-a u svojoj presudi nije naveo na koji se način izražava pristanak naroda i stoga smatra da i dalje postoji određena nesigurnost u pogledu tog kriterija;

Srijeda, 16. siječnja 2019.

13. prepoznaje da sporazum može dovesti do promicanja socijalnog i održivog razvoja koji pruža ključan doprinos trenutačnom gospodarskom i socijalnom i razvoju zaštite okoliša te do mogućeg stvaranja lokalnih mogućnosti zapošljavanja za niskokvalificirane i visokokvalificirane osobe; napominje da procijenjenih otprilike 59 000 radnih mjesta ovisi o izvozu, što čini otprilike 10 % stanovništva koje živi na tom području;
14. smatra da su carinske povlastice EU-a imale pozitivan učinak na sektore poljoprivrednih i ribarstvenih proizvoda te na njihove razine izvoza u nesamoupravnom području zapadne Sahare; poziva, međutim, na oprez pri provjeravanju da ti sektori stvaraju lokalnu dodanu vrijednost, ponovno ulažu na lokalnoj razini i pružaju lokalnom stanovništvu mogućnosti dostojanstvenog rada;
15. uvjeren je da će, neovisno o ishodu mirovnog procesa, lokalno stanovništvo ostvariti dobit od gospodarskog razvoja i učinaka prelijevanja nastalih zbog ulaganja u infrastrukturu, zapošljavanje, zdravlje i obrazovanje;
16. prepoznaje postojeće ulaganje u nekoliko sektora i nastojanja u pogledu razvoja zelenih tehnologija, kao što su obnovljivi izvori energije i postrojenja za desalinizaciju morske vode, ali ustraje u tome da je potrebno uložiti dodatne napore kako bi se zajamčilo povećano uključivanje u sve dijelove lokalnog gospodarstva;
17. prepoznaje poslovne inicijative Saharivija, posebno one koje pokreću mlade osobe, od kojih su mnoge žene, i ističe njihovu potrebu za proširenim izvoznim mogućnostima i pravnom sigurnosti kako bi se omogućila dodatna ulaganja u sektorima s visokom potražnjom za zapošljavanjem, kao što su poljoprivreda, ribarstvo i infrastruktura;
18. priznaje strateški potencijal zapadne Sahare kao investicijskog središta za ostatak afričkog kontinenta;
19. upozorava na štetne učinke neprimjenjivanja carinskih povlastica za proizvode iz nesamoupravnog područja zapadne Sahare i poruke koja se time šalje mlađoj generaciji koja ulaže ili želi ulagati u to područje te za njezin potencijal da utječe na razvoj tog područja; naglašava rizik od preseljenja aktivnosti u regije za koje vrijede povlastice; napominje da bi se, prema navodima Komisije, neprimjenjivanjem carinskih povlastica mogla pogoršati ekonomska i socijalna situacija lokalnog stanovništva u predmetnim područjima;
20. uvjeren je da je prisutnost EU-a u okviru ovog sporazuma, među ostalim, poželjnija od povlačenja kad je riječ o sudjelovanju u promicanju i praćenju poštovanja ljudskih prava i pojedinačnih sloboda te zahtijeva strogu procjenu i dijalog o tim pitanjima s Marokom;
21. podsjeća da drugi dijelovi svijeta s manje ambicioznim pristupom održivom razvoju, visokim radnim i socijalnim standardima te ljudskim pravima spremno čekaju na nove trgovinske mogućnosti i ostvarit će povećani utjecaj ondje gdje se EU povuče;
22. ističe da će trajni angažman EU-a na tom području imati pozitivan učinak poluge na njegov održivi razvoj;
23. naglašava da je pravna sigurnost ključna za privlačenje održivih i dugoročnih ulaganja na tom području, a time i dinamike i diversifikacije lokalnog gospodarstva;
24. podsjeća da, s obzirom na presudu Suda EU -a, države članice ne mogu u skladu sa zakonom primjenjivati trgovinske povlastice za proizvode iz nesamoupravnog područja zapadne Sahare te da pravna nesigurnost koja utječe na gospodarske subjekte mora završiti;
25. svjestan je i vrlo zabrinut zbog toga što je dosad bilo iznimno teško utvrditi koji su proizvodi izvezeni iz nesamoupravnog područja zapadne Sahare;

Srijeda, 16. siječnja 2019.

26. naglašava da je ključan kriterij Parlamenta prije davanja suglasnosti sa sporazumom zajamčiti da će se uspostaviti mehanizam kojim će se carinskim tijelima država članica osigurati pristup pouzdanim informacijama o proizvodima podrijetlom iz zapadne Sahare i uvezenima u EU, u cijelosti u skladu s carinskim zakonodavstvom EU-a; naglašava da će se takvim mehanizmom omogućiti pravodobno pružanje detaljnih i raščlanjenih statističkih podataka o takvim izvozima; žali zbog činjenice da je dugo potrajalo dok su Komisija i Maroko postigli dogovor oko tog mehanizma i poziva Komisiju da upotrijebi sve dostupne korektivne mjere u slučaju da provedba sporazuma nije zadovoljavajuća; poziva Komisiju da Parlamentu podnese godišnju ocjenu usklađenosti toga mehanizma s carinskim zakonodavstvom EU-a;
27. naglašava da će, bez stupanja na snagu ovog sporazuma, uključujući mehanizam kojim se omogućuje utvrđivanje proizvoda, biti nemoguće znati ulaze li proizvodi podrijetlom iz nesamoupravnog područja zapadne Sahare na europsko tržište i u kojim količinama;
28. naglašava da je provedba odredbe koju su EU i Maroko dogovorili na godišnjoj zajedničkoj razmjeni informacija i statističkih podataka u pogledu proizvoda obuhvaćenih razmjenom pisama potrebna za procjenu opsega sporazuma i njegova učinka na razvoj i lokalno stanovništvo;
29. poziva Komisiju i ESVD da pomno prate provedbu i rezultate sporazuma te da o svojim nalazima redovito izvješćuju Parlament;
30. poziva Komisiju da istraži načine na koje se trgovinske povlastice u budućnosti mogu učinkovito odobriti svim ljudima koji žive u Zapadnoj Sahari;
31. podsjeća da su EU i Maroko, kao što je to bilo predviđeno početnim dogovorom iz 2012., dogovorili ambiciozan i sveobuhvatan sporazum o zaštiti oznaka zemljopisnog podrijetla i oznaka izvornosti poljoprivrednih proizvoda, prerađenih poljoprivrednih proizvoda, ribe i ribarskih proizvoda kojim Maroko osigurava zaštitu cijelog popisa oznaka zemljopisnog podrijetla EU-a; također podsjeća da je finalizacija ovog sporazuma, koja je započela 2015., obustavljena nakon presude Suda od 21. prosinca 2016.; poziva EU i Maroko da odmah obnove taj postupak i žurno nastave pregovore o detaljnom i sveobuhvatnom području slobodne trgovine;
32. podsjeća na veliku osjetljivost europskog hortikulturnog sektora na određene izvozne proizvode voća i povrća iz Maroka u EU pod povlasticama koje su predviđene sporazumom od 8. ožujka 2012. o uzajamnim mjerama liberalizacije poljoprivrednih proizvoda, prerađenih poljoprivrednih proizvoda, ribe i ribarskih proizvoda;
33. naglašava da bi pristup svih trećih zemalja unutarnjem tržištu EU-a trebao ovisiti o poštovanju sanitarnih, fitosanitarnih i ekoloških pravila i standarda te pravila i standarda u pogledu sljedivosti;
34. traži od Komisije da promiče ekvivalentnost mjera i kontrola između Maroka i Europske unije u području sanitarnih, fitosanitarnih i ekoloških standarda te pravila i standarda u pogledu sljedivosti i pravila o označavanju podrijetla kako bi se zajamčilo pošteno tržišno natjecanje tih dvaju tržišta;
35. podsjeća da se ažuriranim tekstom sporazuma ne mijenjaju utvrđene tarifne kvote i povlašteni uvozni režim te se njime europskim proizvođačima samo pruža objašnjenje o geografskom opsegu sporazuma;
36. želi skrenuti pozornost na činjenicu da je dio voća i povrća koji su u EU uvezeni pod povlaštenim uvjetima na temelju predmetnog sporazuma (posebice rajčice i dinje) podrijetlom s područja zapadne Sahare i da postoje ambiciozni projekti kako bi se njihova proizvodnja i izvoz još više razvili;
37. unatoč svemu prima na znanje objašnjenje dobiveno novim sporazumom i nada se da će se njime u budućnosti moći osigurati jasan i stabilan okvir između strana tog sporazuma i za dotične gospodarske subjekte, na objema stranama Sredozemlja;
38. navodi da su praćenje osjetljivih poljoprivrednih proizvoda i stroga primjena kvota ključni za uravnoteženo funkcioniranje sporazuma; podsjeća na zaštitnu klauzulu iz članka 7. Protokola 1. uz Sporazum iz 2012. kojom se omogućuje da se poduzmu odgovarajuće mjere pri uvozu veće količine poljoprivrednih proizvoda koji su sporazumom označeni kao osjetljivi, a izazivaju ozbiljne poremećaje tržišta i/ili ozbiljnu štetu za navedenu granu proizvodnje; nada se da će povlašten uvoz osjetljivih poljoprivrednih proizvoda podrijetlom iz Maroka i zapadne Sahare u EU biti pod prikladnim i širokim nadzorom Komisije i da će Komisija u slučaju da postoji utvrđena potreba biti spremna odmah aktivirati navedenu klauzulu;

Srijeda, 16. siječnja 2019.

39. prima na znanje činjenicu da su ribarska plovila EU-a koja su aktivna u navedenim vodama zakonski obvezna posjedovati sustav za praćenje plovila (VMS) i da marokanskim vlastima moraju prenijeti podatke o položaju plovila, čime se u potpunosti omogućuje praćenje plovila i bilježenje lokacija na kojima se provode ribolovne aktivnosti;
 40. poziva EU da uloži veće napore u poticanje regionalne suradnje među zemljama Magreba, što može imati samo iznimne pozitivne posljedice za tu regiju i šire područje;
 41. upućuje na stratešku potrebu da EU bliskije surađuje sa zemljama u regiji Magreba i jača svoje veze s njima; u tom kontekstu promatra proširenje Sporazuma o pridruživanju kao logičnu sastavnicu te strategije;
 42. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji i Europskoj službi za vanjsko djelovanje.
-